

Un mur que es resisteix a caure

Aquesta setmana es compleixen 25 anys de la creació de la República Turca de Xipre del Nord. L'aniversari s'escau en un moment que les dues comunitats que viuen en aquesta illa dividida, la grega i la turca, es troben immerses en unes complexes negociacions per a la unificació.

“**R**epresentant el lliure desig de la població turcoxipriota [...], amb el convenciment que els dos pobles de Xipre tenen el dret de viure i autogovernar-se en el seu territori en pau i seguretat, i tenen el dret de preservar la seva pròpia identitat nacional [...], declarem davant el món i la història l'establiment de la República Turca de Xipre del Nord com un estat independent.” Amb aquesta declaració, feta el 15 de novembre del 1983, el parlament de Xipre del Nord estenia l'acta de naixement, de forma solemne i unànime, d'un nou estat, un objectiu llargament desitjat. L'estat turc de Xipre, tanmateix, ja era una realitat d'ençà que Turquia havia envaït i ocupat més d'un terç del territori el 1974.

Tot i que la disputa entre les dues comunitats que viuen en aquesta illa mediterrània, d'origen grec i turc respectivament, es remunta a uns quants segles enrere, la creació de la República Turca del Nord va significar un abans i un després en el conflicte. La república va satisfer plenament les expectatives de partició de la banda turca, a la vegada que trencava el somni d'unió amb Grècia que perseguien els grecoxipriotes; un somni que s'enfila al 1570, quan Xipre va caure a les mans de l'imperi otomà. Sigui com vulgui, des de la creació de la República Turca del Nord hi ha hagut nombrosos intents, sobretot per mitjà de les Nacions Unides, de trobar una solució de futur que sigui acceptable per a ambdues parts. L'entrada de Xipre a la Unió Europea,

el maig del 2004, va donar peu a la possibilitat d'unificar l'illa sota un mateix sistema federal. En aquest sentit, la victòria de Dimitris Christofias a les eleccions presidencials que van tenir lloc a la República de Xipre —la part sud— el mes de febrer passat, ha facilitat la reactivació de la negociació amb els turcoxipriotes. Els esculls, tanmateix, són importants, sobretot pel que fa al model d'estat i al paper que hi haurien de fer Grècia i Turquia. Després d'unes

Una illa dividida

quantas trobades sense gaires resultats, és previst que aquesta setmana el president Christofias, ara per ara el primer i únic comunista que governa un país de la Unió Europea, es torni a reunir amb Mehmet Ali Talat, president de la República Turca de Xipre del Nord.

Divergències importants. Un dels principals esculls per a un acord entre totes dues parts és el model

d'estat. La proposta del president grecoxipriota, Dimitris Christofias, preveu, a grans trets, un sistema presidencial amb caràcter rotatiu; és a dir, a cada mandat, previst per a sis anys, un candidat d'origen grec seria president durant quatre anys i un de turc ho seria durant els dos restants. En canvi, la proposta de Mehmet Ali Talat, el president turcoxipriota, es basa en l'anomenat *model suís*, és a dir, un consell presidencial que, en el cas de Xipre, seria format per quatre grecs i tres turcs.

Un altre dels punts on hi ha divergències és sobre el paper que Grècia i Turquia hi han de tenir en el futur. En aquest sentit, el president Christofias considera que l'anomenat *sistema de garanties* hauria de ser abolit i que tant Grècia com Turquia haurien de renunciar al *dret d'intervenció*, pensat per garantir la seguretat de les seves respectives comunitats. A mitjan mes de setembre passat Christofias es mostrava contundent en aquest aspecte: “No hi ha cap necessitat que hi hagi soldats estrangers a l'illa, ni ara ni en el futur. Els xipriotes són prou madurs per a no necessitar soldats estrangers”, va declarar. Val a dir, però, en aquest mateix sentit, que el president grecoxipriota continua essent partidari de la presència de les bases militars britàniques, que es mantenen a l'illa tot i que Xipre, ex-colònia britànica, es va independitzar del Regne Unit el 1960. Al seu torn, el president turcoxipriota, Mehmet Ali Talat, no renuncia a la tutela de Turquia, que, fet i fet, és l'únic país del món que el 1983 va reconèixer la República Turca de Xipre del Nord. Sense anar gaire lluny, la setmana passada la premsa xipriota va fer públic que el president Talat havia informat el govern de Turquia sobre els detalls de les negociacions. En preguntar-li sobre aquesta qüestió, Christofias es va mostrar resignat: “Creieu que vivim amb la il·lusió que el senyor Talat no informa Ankara d'allò que passa?”, es demanava davant la premsa. És per aquesta raó que la setmana pas-

La comunitat turcoxipriota es manifesta contra la unificació de Xipre, a la part turca de Nicòsia, la principal ciutat de l'illa, el març del 2004.

sada Christofias, després de reunir-se de nou amb Talat, va fer una crida a la paciència i a no tenir pressa per a assolir un acord.

Els xipriotes, resignats. Mentrestant, tot un seguit d'enquestes entre els habitants de Xipre mostren que la població d'ambdues comunitats és molt pessimista respecte a la possibilitat que les negociacions arribin a bon port. Així, segons els estudis d'opinió, només un 18% dels grecoxipriotes i un 13% de turcoxipriotes tenen esperances posades que el resultat sigui positiu. Paradoxalment, però, cap de les dues comunitats no es declara majoritàriament satisfeta amb l'actual *statu quo* de l'illa, sobretot la turca, amb un 38% d'insatisfets, enfront del 30% a la banda grega. Un 75% dels turcs, a més, opina que el reconeixement d'ambdós estats hauria de ser una condició prèvia a qualsevol negociació. A banda d'això, més de la meitat dels xipriotes, indistintament del seu origen, declaren no tenir cap mena de confiança en les Nacions Unides.

De fet, el paper que tenen tant les

Nacions Unides com la Unió Europea en el procés de negociació és força dèbil i es limita, sobretot en el cas de Brussel·les, a donar recomanacions amb l'objectiu que cap acord entre ambdues parts no vulneri la reglamentació europea. Tanmateix, de segur que el paper fonamental el tindrà Turquia, que encara manté un contingent de 35.000 soldats al nord. El president turcoxipriota, Mehmet Ali Talat, que mesos enrere es mostrava convençut que seria possible un acord abans d'acabar l'any, assegura que Turquia dona ple suport a les negociacions. Ambdós presidents, que es tornen a reunir aquesta setmana, coincideixen a dir que no es pot perdre aquesta oportunitat i, de fet, la majoria d'analistes consideren que si Christofias i Talat no ho solucionen ara, la pau no arribarà mai a Xipre. Tot i que el mes de març passat, a Nicòsia –la capital de Xipre–, s'hi va obrir el carrer de Ledra, considerat un dels símbols de la divisió, el mur que separa els xipriotes es resisteix a caure.

Xevi Camprubí

Una declaració il·legal segons les Nacions Unides

La proclamació de la República Turca de Xipre del Nord, el 15 de novembre del 1983, va ser molt mal rebuda per la comunitat internacional i només va obtenir el reconeixement de Turquia. Les Nacions Unides van emetre dues resolucions, en què declaraven il·legal la república i demanaven que cap més estat no en reconegués la sobirania. La proclamació d'independència va arribar vuit anys després de la constitució de l'estat federat turc de Xipre del Nord, que era el resultat de la invasió victoriosa de l'illa per part de Turquia el 1974. Aquella invasió, al seu torn, fou la resposta al cop d'estat preparat des d'Atenes per dominar l'illa. Amb el pretext de garantir la seguretat de la comunitat turcoxipriota, Turquia va ocupar el terç nord de Xipre.